

8(c)
B 64

МИХАЙЛО ВОЗНЯК.

Недрукована автобіографія
Володимира Шашкевича.

Львів, 1911.

З друкарні І. Айхельбергера, Ринок 10.

H H

8(с)

В64

МИХАЙЛО ВОЗНЯК.

В. В.

Недрукована автобіографія
Володимира Шашкевича

НІБУ

Львів 1911.

З друкарні І. Айхельбергера Ринок 10.

863785

БІБЛІОТЕКА ІМ. МАКСИМОВИЧА
БІБЛІОТЕКА ІМ. МАКСИМОВИЧА

дівчаковій гітцін като зже
дівчинке синеводан винеслиЦ
-чашацькою атвою хмільбажу в ош
капіллю післядою, отою ч що ато
-віЦ і винесли післядою в ход
-тімъ що твою якоюлато О лянер
післяді юніті засівши в іншої
-ен монети в синів від матері, якозон
умира боянівоччиЦ аніжно зважу
-винахідЦ вони покояні синеводи

В „Вечерницах“ за 1862. р. на-
друкував Володимир Шашкевич вір-
шик п. з. „До моого батька“, де так
промовив до нього:

Батьку рідний, соколоньку,
Ти руський співаче!
Та чи чуеш, яку ворон
Пісню тобі краче?

Та чи видиш тиї хмари,
Тяжкі чорні хмари,
Що тя вели від колиски
До самої мари

I по смерти домовину
Ще твою присіли?

Рад був почути син такий голос
батька, щоби від нього „вороги стря-
сли ся“,

Щоб ті хмари, чорні хмари,
Тяженсько сплакнули,

а негідні Маркіянові други,

Щоби скаменулись, щоби іздрогнулись,
До рідної неньки назад повернулись,
Щоби занехали матір катувати
Ta в чуже шкомаття на смерть прибирати.

Вже отся поезия Володимира Шашкевича недвозначно зазначує, що з українських поетів перехрещують ся у його творчості впливи двох, а саме батька Маркіяна Й Шевченка. Оставляючи на боці і зачіплювані в нашій науці стичні точки поезій „батька та сина“ і цілком нерухане питанє Шевченкового впливу на поезію Володимира Шашкевича, я відмічу тут з нагоди сьогорічного съвята згадки сина про батька в літературній спадщині Володимира.

Скоро лишень першим кроком
Я ступив в той божий съвіт,

сповідається син у віршику „Сиві очі“,

Родич ясним сивим оком
Стеріг ми дитинних літ.

Як в молитві гень високо
Чутя мого плив ручай,
На мя синім глядів оком
Съвятий батько Николай.

І потім, коли вибирав ся у дорогоу в чужину, подав йому „на розлуку сивоокий друг долоню“ і свою милу полюбив за сиві очі.

В „Думці“ зазуля кує тепер сумно, хоч колись віщувала радощі. Але й тоді

Серце смутку не зазнало,
Слез не знали очі.
Щастє минії,

співає далі,

як у гаї

Квітка процвітало,
Бо ми око рідненького
Батенька сияло.

Ой сияло, як би звізда
На небеснім зводі;
Ой загасла тая звізда,
Та і щастя годі!

Ой, батеньку, соловію,
Лиха-ж моя днина,
Лишив ся я, коби в чистім
Полі деревина.

А що сироти звичайно цураються, що „лиха доля як тростинов вітер пометає“ ним, не надіється молодий автор (се одна з найранніших поезій, бо з 1858. р.), щоби йсму заблисло щастя. Колись був „як мотильок від цвіта до цвіта“, тепер думає, горює, бореться зі собою, доки „око не трисне горячов слезою“ і ся подруга його недолії, „не злекшить серденьку тяжкої неволі“. А хоч часто в його поезії роздається бадьорий оклик: „Була надія, є й буде“, в віршику „На весну“ навіть весняний промінець надії, що вкрається ся в його серце, будить побіч веселих споминів також сумні.

Оттак сияв він, як малому
Молитву батько проводив,
Оттак, коли уже потому
Его могилу золотив.

І поет перестав вірити зрадливому весняному проміневи, а житєвий тон розпуки находив відгомін і в його поезії.

Такі спомини сина про свої дитячі часи за життя батька. Про відносини синової творчості до батькової появилася стаття іще в памятниковім числі „Зорі“ з 1887. р. в п'ятьдесятлітну річницю видання „Русалки Дністрової“ тоді професора, нині посла до державної Ради Григорія Цеглинського п. з. „Отець і син“.

І значінє поета в нашім літературнім і культурнім житю можна схарактеризувати словами лілії, що виросла на могилі батька:

Та із серденька, з тої могили
Я виростаю, квітонько білий,
Я виростаю, я процвітаю,
Літом могилу я засіваю —
Так чей весною та молодою
Діточок більше стане зі мною!
(Лелія—воля).

Житєві обставини не дали спромоги розвинуті ся талантови Володимира й його поезії не дорівнюють батьковим, але він на все остане в культурнім русі галицької України тою лелією, що процвітала на могилі батька, якого серце з любови до сина „забагло“ його „ще по смерти“. І коли нині таких „дітій“ стало богато, богато“, коли нині на могилі малодухів і маловірів застромив наш нарід „хоругов“.

Що вірою нам засияє,
Що нам любовю процвите",

не забуваймо, що до такого нового житя будив своєю піснею, наклиував своєю діяльностю Маркіянів син, який одідичений поетичний талант по батькови з мотивами його поезії злив із впливом творів нашого найбільшого Генія.

І тому думаю, що не зайнім буде опублікувати автобіографію Володимира Шашкевича, написану 1877 р., коли жив у Тарнові, для професора Омеляна Огоновського. Використав її, що правда, той сам історик нашої літератури при писаню літературної сильветки Володимира Шашкевича в другім томі „Історії рускої літератури“, але сама автобіографія заслугує на видруковане в повному тексті не тільки як одна з пам'яток письменської спадщини Володимира, але й як документ першої ваги для історії нашої літератури й культури. В одній історії нашої літератури, що не так давно з'явилася, говорить ся невірно, що по відбутий судовій практиці у Львові Володимир „одержав дуже низько платну посаду в Мостах Великих, на якій закінчив своє життя“. Зі Львова перенесено його 1873. р. до Тернополя, а звідти 1875. до Коломиї Від 1876. р. по 1883. р. служив в Тарнові, а потім жив у Льво-

ві, де й закінчив жити 16. лютого 1885. р.

Рукопись сеї автобіографії перейшла з бібліотеки Ом. Огоновського в архів „Просвіти“. Текст автобіографії подаю у нинішній правописи, справляю знаки перепирання, але мову лишаю цілком ненарушенуо.

Ось текст сеї автобіографії:

„Я родив ся дня 7. цвітня 1839. року в селі Нестаничох, золочівського округа, де на тоді отець мій Маркіян Шашкевич був адміністратором тамошньої капелянії, звідкілля коротко опісля уже приходником переселивсь до Новоселець (теж золоч. округа), куди й мене забрав з собою. Тутки вже родив ся молодший мій брат Святослав — і помер іще недолітком. Більш й не було дітей у моїх родичей.

Отець, хочай любив велими свою дітвому, так не лишав багато волі мені старшому й скоро заставив до молитви і науки. Щодня було у ранці й вечером оба на колінах молимось перед образом (відай) святого Миколи: отець проводить було молитви (руські), а я й веду за ним, хрещусь і бю, як слід, поклони. Коли ж молився ладно, то отець добував деревяну шкатулочку, з котрої вийма було бляшки, показував міні цікавому тай навча,

як кожню бляшку називати себто як називати сю букву, що на кожній бляшці була вибита. Деякі бляшки себто деякі букви кирильської азбуки пізнавав я тогді на перший погляд.

Годі розказувати тутки усій події й гадки дітських літ, що буцім так дрібні, так маловажні—незабутнім, чудотворним образом стають нам в доспільшому віці перед душою та, хоч так вони дрібні, так припадкові іноді с'є мрієва хлопячі, так становлять ся вони тою неперваною ниткою, на якій низем пізніші наші гадки-погляди. Тилькиж приходить ся дуже рано навязти на сій нитці й гіркі спомини, а таким спомином, глибоко вразившим мою дітську душу, була рання смерть дорогоого сторожа-хранителя перших моїх літ. Отець мій недовго навтішав ся супокійнішим тай менше журливим житям, яке найшов в Новосельцях, в сусідстві дорогоого серцю „друга Тадея**), в сусідстві Княжа — і Подлісських дворів. Хороба, що вже за молоду „сушила“ єго груди, і невгомонна праця

**) Тадей Василевський, про котрого не згадує п. Головацький в житієписі пок. моєго батька, поміщений в I. часті „В'їнка“, но з которм отець мій жив в нерозривній приязні. Був се Поляк, шануючий твори моєго Батька і єго знання на полі

скоро загнала єго в могилу. Як великий був сей удар судьби для нас осиротівших себто для мене й матері моїої, відай втіропає кожний.

Після сего тяжкого допусту божого мати моя (Юлия з Крушинських Ш.) по недовгому часі переселилась з Новоселець до своєго отця а моїого покійного діда Теодора Крушинського, пароха в селі Деревні, окола Жолківського, куза мене уже уперед візвезли.

Коли зможе хоч у самій малюсенькій частинці заступити сироті те, що називаем любвою отцевською, то дід мій був чоловіком, найбільш до того спосібним. Був се характер кріпкий, праведно незломний. Єго ріши(те)льність, незвичайна притомність духа в кожнім положенні і сильна, ніким і нічим не зломана воля способили єго більше на доброго воїна, як на смиренного приходника Деревенського; зверх того єго зрист і сильна будова тіла в купі з тою енергією, що мальovalась на єго лиці, не давали сподівати ся, що під тою, так кажучи,

славянської літератури, а щиро любячи руські пісні і руський народ, цілим серцем бажав йому добра. Отець мій по кілька день нераз просиджував у свого друга Тадея. — У моїх руках єсть недрукована ще нігде поезия покійного батька з передним слівцем, повним туги до Тадея.

дубовою корою є несказаної доброти серце, що одною з головних черт сего характера єсть безгранице привязаннє до родини.

Усі унуки майже на перших літах ховали ся у моего діда, а що у діда моего було окрім матери єще пятеро дітей, так була се тоді вже неабияка громадка унучат.

Дід мій, который сам повиучував було усіх своїх дітей читати, числити і т. д. і мені не давав дармовати довго. Зразу сам таки учив, а далі вислав до дяка у тамошню таки школу, де я вкупі із прочимі(!) сільскими дітьми учив ся грамоті, аж таки, було се якось з 1845 на 1846, не відвезли до Жовківської школи. Перший рік у жовківській школі минув ся мині хорошо. Мимо того, що зараз на перших днях привітали мене прутом тай звісним: „Smażono, pieczono w smole nie gadaj, co się dzieje w szkole“, отці Домінікані зробили мене першим у клясі і подарували „преміум“. У першій клясці, бо я зачинав єще по давньому від „штуби“, пішло мені теж не гірше. На третійму себто у другій клясці я занедужав тяжко — годі було учти ся — мене одвезли домів і лічили з пів року, заким піdnіс ся я з постелі і се, казали, було велике чудо, которое сповнив на мені жовків-

ський тогдашній полковий лікар Кальяус.

До школи не пора було тепер вертатись, дід приймав мені домашнього учителя, який готовив мене до етзамину. Було се 1848, як складав я етзамин із першого курсу другої клясси, таки в жовківській школі. В честь тогдашнього Домініканина — катехита Яремовича мушу згадати, що сей латинський съященнік випитував мене науку релігії на руськім язиці, мій учитель бо Клим Мерунович учив мене деякі предмети школльні тогді по руськи. Окрім сіх кількох предметів Клим Мерунович читав зі мною ціле євангелиє на церковнім язиці, якийсь збір росийських державних законів — нбо, що далеко більш на тогді приносило мені користі, говорив зі мною не інакше, тільки заєдно на народній руській мові, пізнійше уже читав нам голосно усім „Галицьку Зорю“, та „Вѣстникъ“, які оба письма дід мій предплачував і усіх заставляв до руської азбуки. В році 49. на 50. відвезли мене ді Львова, де задля того, що я з 2 курсу не робив іспиту, прийшло ся у друге ходити до тоїж себто до другої клясси, де від тогдашнього учителя Проттунга піймало ся „пац“ без ліку. В 50. на 51. р. я скінчив нормальні школи з дуже добрым всьпіхом і при цілорічнім

випитії (еїзамині) держав річ до при-
томного тогді єпископа Богоинсько-
го по руськи. Річ ся зачинала ся від
слів: „Через столітиє висіла хмара
над нашим руським народом“... — її
написав був на сю ціль тогдашній ка-
тихит мій Йосиф Левицький. Опісля
надруковали її в котрій то руській
газеті, відай в „Вѣстнику“, пев-
но не знаю. В надгороду, не знаю
вже, чи за вспіх в науці, чи за держа-
ну річ мене обдарив єпископ книж-
кою: „Тарасъ Бульба“ пера Гоголя,
перевід буцім Головацького.

Книжку сю читав опісля на вака-
циях Клим Мерунович зо двічі і
усі ми себто мій дід, баба, мати тай-
вуй Іван Круш. слухали її дуже ціка-
во. Іменно мині сей образ лицарсь-
кого руського життя приляг був вель-
ми до душі. З тої пори я чимало разів
читав Тараса Бульбу, а ще частійше
роздумував про події, списані в сїй книжцї. Мині бачилось, що я стрінув ся тутки з чим то, чого дар-
ма глядав докола себе. Тяжко було
її допустити хлопяті, що се укохане
душею твориво не зовсім так на
скрізь доконале.

Пізнійше дістав я з рук К. Меру-
новича I. часть „Вінка“, виданнє Го-
ловицького — і се була найбільша
заслуга моого тогдашнього учителя.
Сему припадкові я дячу, що вчасно
полюбив скарб, яким єсть питоменна

руська мова і поезія. „Вінок“ я навчивсь уважати взорцем руської мови і пісні, може й тому, що часть єго займали поезії моєго покійного Батька, которі я любив, одже і цінив тогді найвище. Наслідком съїї любові і шаноби до батьківських творів і мови, якою вони були списані, було, що я пізніше читаючи твори інших писателів, пишучих іншою мовою, не прилягав до них душою. Ся мимовольна, інстинктова антипатія до всього руського не на сей лад, як „Вінок“ Головацького писаного, вироблялась у мене в роках 1858, 1859 і 1860 до самовіжи, а в р. 1861 стала кріпким незломним переконанням, котрого основою був уже не один тільки віденський „Вінок русинам на обжинки“.

Окрім сїх двох книжок я не читав тогді нічого путнього, тільки з поміж рукописей покійного батька Клим Мерунович прочитав нам раз з IV. пісні енеїди Котляревського, відписаної рукою отця моєго, уступ, з котрого від тогді я запамятав був собі кілька віршів,— се вже дуже мині було сподобалось, тільки тогді не мав я приступу до сїх скарбів, котрі так і порозтрачувались від часті. Памятаю як нині — на свої очі таки бачив батьків перевід євангелия на руську мову. П. Мерунович позичив його моєму вуйови Йосифу Крушинсько-

му до Добрусина і там він і затратив ся.

51-о на 2-ий р. я розпочав гімназиальні студія. Мене вписано на так званій тогді домініканській гімназії, ще в домініканському таки будинку. Директором був тогді який то Др Тихау, Там і скінчив я 4 низших кляс з добрим всьпіхом, а вже до 5-ої переніс ся до т. з. бернадинської гімназії. Вже то нігде правди діти, у школі я був дуже непосидючий хлопець, тож часто було трапить ся, що замкнуть до „карцеру“, но на тім і кінчило ся. У 5-ій клясі воно випало гірше. Був у нас тогді який то професор Брош, сердешний, добрий чоловяга, пером би йому земля, і не раз дивно мині нині, задля чого ми йому тогді так допікали — коли згадаю, то в сього чоловіка янгольська була терпеливість. Одно тільки за-кинути-б єму прийшло ся, що иноді приходив у школу здорово підпилий. Се відай і була причина задля котрої ми йому не так то чимало заявляли шаноби, а иноді таки так дошкварили, що покійникові до плачу приходило. Жаловав ся покійник раз і другий і десятий директорові, а директором був на тогді пок. Бруггер — тількиж се не помогало, бо школярі так солідарно держались, що годі було у них правди випитати. Но, як то кажуть, „до часу збан воду

носить“! Раз змалював я таки біля дверей 5. класу в природній величій ні патрет проф. Броша. Те саме лице, червоною цеглою натерте, та лисина, той ніс затабачений, словом, живісенький професор Брош з величезною склянкою пива в руках, з усьмішкою на лиці і затабаченою хусткою під пахою. Докола цілої парсуни були всілякі написи т. з. *Krafft-ausdrücke* проф. Броша, котрими він лаяв свавільних школярів.

Сім разом не утаїла ся річ, який то колега Винницький зрадив мене і обох нас виключено з академічної гімназії. На сій гімназії мині загалом ішло недобре, у першому півrocі я піймав 2 класу — но для куриозум пригадаю, що О. Цибик почастував мене тоді 3-ою з руської мови, хочай і перед тим і опісля у всіх класах з руської мови я мав відличну класу. Сеуважав я тоді несправедливим і воно боліло мене більше, як інші справедливі двійки.

Зробивши вступний іспит, я перенісся тепер до 6. кл. опять на домініканську гімназію. В вижших класах не обходилося у мене теж без карцерів і дорікань учителів, надзвичайною пильностию в гімназії я теж не міг повеличати ся, тільки деякі предмети, як іменно фізику, філософію, німецький і руський язык я учився з правдивим замилованнem i

проф. фізики Др. Стеблецький часто усім клясам ставляв мене якого взорець і писав мені такі клясси в сувідоцтво, яких перше у него і не читали.

В році 1859, коли вже тут тут я мав скінчити гімназію, я занедував на груди. Лікар радив змінити повіт. Саме тоді мій стрий Антін Шашкевич, тоді капітан полку піонерів у Пешті, чоловік богатий, з вдачності для пок. батька писав мені, щоби я приїздив до Пешту кінчати там школу. Я, користаючи з такої доброї злучайності, в осені 1859. р. і вибрався до Пешту. Но домашні непорозуміння, про які ту згадувати не хочу, спонукали мене уже в літі слідуючого року назад вернутись до Львова.

Уже перед моїм виїздом до Пешту, властиво до Будиму (мій стрий бо сидить в Будимі, де має красну маєтність, складаючуся з трьох кам'яниць, винниць, вілл, огородів і т. д.), я зачинав писати руські вірші. Один із них з р. 1868 (sic 1858) надрукований в „Альбумі“ Дідицького, а опісля в „Зільнику“ під надписю „Думка“. Но в Будимі, над Дунайем, перший раз так далеко від рідного краю, під новими живучи обстановинами, я чим раз то більше чув потребу те, що чув і гадав, списувати на папір в формі пісні. Через час пробування

мого у Будимі зібралось кілька таких віршувань пробних, корі я, вернувши звідтамтиль і пізнавши п. Теодозия Дідицького, передав йому для поміщення в його „Альбумі“. П. Дідицький перемінив тільки одну трохи в однім уступі („До зірки моого роду“), прочі надруковав майже зовсім дословно.

З п. Дідицьким, коли не помиляюсь, познакомив мене пок. о. Страхоцький. Сьому відчитував я свої поезії часто, а о. Страхоцький заохочував мене, як і інші мої знакомі, до дальнього писання.

Міжтим з кінцем року школинього 1861 я зложив на II-ій гімназії іспит досыпності і з слідуючим школиним роком записався якo порядочний слухач на юридичнім факультеті Львівського універзитету. В той час, як і наперед, я занимався богато літературою німецькою і польською. Із інших займав мене найбільше Шекспір, которого читав я в німецькім переводі. Тете і Міцькевич (іменно єго кримські сонети і Кіндрат Валенрод) стояли мені якo взорець тогді перед очима, пізнійше „Гайне“ і „Auerbach“ (Schwarzwalder Dorfgeschichten), на котрого посліднього звернув мою увагу мій вуй Іван Крушинський, богато вплинули на мій смак поетичній і приготували мене завчасу до справед-

ливого оцінення українських писателів.

Перша українська книжка, кото-
ру я побачив, була „Маруся“, пере-
друкована етимологічною правопи-
сю в т. (з.) Ставр. друкарні. Мене уда-
рило тогді теє, що там, де зайди-
ли Німці по тілько столітях, там Україна зача-
ла свою літературу, чи
могло мині одже бачи-
тись щось більше на ча-
сі, як іти дальше доро-
гою, витиченою нам українськими писателями тай-
,Дністровою Русалкою“ і
„Вінком“? Melchior Mayer (*Geschichten von der Riess*). а іменно
Auerbach бачивсь мині живим живі-
сеньким німецьким Оновяненком. Хто
читав сего посліднього „Barfüßelle“,
„Frau Professorin“ і т. д., не може
заперечити сього. В сю пору поба-
чив я у перше теж Шевченкового
Кобзаря у п. Дідицького, просив по-
зичити мині єго хоч на днину, но п.
Дідицький відмовив мині сього. Між-
тим я прочитав 4 пісні Котляревсь-
кого енейди, переписаної рукою
пок. батька, котрі найшов я поміж
посмертними єго рукописями і поба-
чив у п. Дідицького „Хату“, прочи-
тив переднє слово до „Хати“ і тим
більше переконавсь, що моя гадка се-
не утопія, тільки, що не я один так
думаю. Між мною і п. Дідицьким ви-

в'язалась тогді диспута живіща, як зричайно, в котрій я виказав мої переконання що до природного розвою нашої літератури, нічого вже не скриваючи. П. Дідицький говорив пізніше, що „Хата“ накоїла сего „лиха“, котре „русскии“ зовуть україноманією.

Тогді пізнав я теж Данила Танячкевича і як вельми зачудовавсь я, коли найшов в йому чоловіка зовсім тихже, що мої переконання. Наша щира розмова про літературу руську чим раз то більше скріпляла нашого духа і заохочувала до діла. Танячкевич дістав тогді кілька українських книжок від пок. Дра Осадці, переписав їх мерщій дословно і уділив минੀ і з справдешньою розкошию відчитував сї дорогі скарби, о яких істнованню тогді і не знав ніхто в Галичині. В ту пору ми обабули першими людьми українського руського переконання в Галичині. Був се красний час, час плянів і надій, якими ми молодці-оптимісти на тогді бажали Русь ущасливити. Як часто розчаровується чоловік! Но лишім на боці рефлексії.

В літі 1861. р. приїхав до Львова пок. мій друг Володимир Бернатович, я пізнав його в експедиції „Слова“ і запросив до себе. В моїй піддашній кімнатці я тогді у перше

приймав так дорогого гостя — го-
стя з України. Закликавши Данила
Танячкевича і других молодят, ми
з несказаною роскошою слухали
оповідань про Україну, Київську
громаду, про Шевченка, Куліша,
Костомарова, Марка Вовчка і т. д.
і т. д., нам росло серце в грудьох
і наші надії становились чим раз то
съміліще. Після сьої подїї я став пло-
довитшим в поетичній гадки, заохоч-
ений Бернатовичем, я почав вірити
в се, що мої вірші стоять друку.

З кінцем 1861. року приїхав ді
Львова Е. Згарський, далій Ф. За-
ревич, а пізнійше і Кс. Климкович —
ми пізналися і пізнались яко свої,
вкупі із Танячкевичем ми творили
вже перший завязок русько-україн-
ського общества, першу руську укр.
громадку.

Тогді виробилась між нами гад-
ка о конечності видавання літера-
турної газети в народнім руськім
язиці. Федькович, который тогді сто-
яв в приязних стосунках з редакто-
ром „Слова“, в дописі до „Слова“,
порушаючи туж саму гадку, подав
і предложенне, як би її охрестити.
Словом ми рішили ся видавати „Ве-
черниці“. П. райця Лавровський, й
треба йому признати, будучи тогді
вибраний до сойму, обіцяв попира-
ти нас в сїм замірі словом і дїлом.
„Вечерниці“ появились з початком

р. 1862 і як стій була вже і партія українська, которую тогді прозивали противники „Вечерничниками“.

В Вечерницях помістив я найбільше моїх поезій, а перейнявши опісля сам редакцію „Вечерниць“ в році 1863, которых був перше головним робітником, я вибрав іще деякі, як Черна Княгиня чернигівська і т. д. і кілька переводів з Гайного недрукованих зноміж манускриптів і видруковав те все в збірничку моїх поезій під заголов. „Зільникъ“.

Міжтим наступили всілякі некорисні обстановини, которі спинили мою діяльність. Я обійняв „Вечерниці“ з довгами. Довги родять нові довги. Уже перед обняттям через мене Вечерниць кредит їх був підкопаний, я з власним пожертвоюваннem тільки видавав їх дальше, що мене в найприкрійше матеріальне положення привело. П. Климкович заявив охоту видавати „Мету“ і обіцяв післати її і предплатникам Вечерниць, коли я перестав би їх видавати, бо дві газети укр. було тогді за чимало на так малу публіку. Я пристав на те, в остатніх чисах заповів видаваннє газети п. Климковича і до крайної нужди допроваджений тим видавництвом перестав друковати Вечерниці.

В таких злучаях наступає апа-

тия. — На мое щастє мене занимало тогді що іншого досить сильно. Уже перед видавництвом Вечерниць р. 1860 на 1861 пізнав я панну Клементину К., сестру моего школьного колеги Івана К. і скоро завязалась між нами престрасна любов, которая, так думав я, мусіла скінчитись подружжям. Щоб осушити сей плян, я мусів мерщій старатись о кусень хліба. Занехавши проте на якийсь час мої правничі студия, я старався і дістав місце супл. учителя при тутешній висшій школі реальній. Я сподівався, що мині приділять руський язык або історию, міжтим воно стало іншо, я мусів учити німецького язика. Но скоро жалував я сего моего кроку. Моя грудева слабість відозвалась сильніше, незліченна коректа задач недавала ні хвильки часу занимати ся чим іншим, як тільки школьною працюю, а окрім того мій преложений Директор Кунерт був чоловік злющий Я не подобавсь йому і він очевидячки на кождім кроці показував мені своє враже для мене розположенне. Я не умів ласитись і стелитись і небавом зачалась між нами боротьба, в которой він яко преложений і опитнійший одолів. Я мусів уступити зі школи, а тим самим і мое подружжя з панною Клементиною К. відложилося

ad callendas graecas. Був се великий удар судьби для мене, я остав без середків до життя — і хоч старався опісля через 5 літ о місце учителя супл. при гімназії, годі було його дістати, хоч пізнійше переконано ся о характері моєго противника і він сам кілька літ пізнійше мусів уступити з посади директора.

Бачучи мое прикре положення, стрий мій Григорій Шашкевич заувізвав мене ім'ям п. Ю. Вислобоцького до Відня на робітника при руській газеті „Вѣстникъ“, куди я і вибрався р. 1864 якось з початку січня. Іще перед виїздом до Відня написав я драму в 4 діях „Сила любови“ — но вона не викінчена і тільки білше нашкіцювана, хотій представля(ли) її і в тутешнім р-театрі в р. 1864. У Віднії мені велося лучше. Мое здорове полічшало і я опять зачав писати вірші, котрі поміщав в феллєтоні „Вѣстника“ з того ж року. Вірш „Над Дунаєм“, відай „До моєї кобзи“ і інші нігде непередруковані незгірші поезії походять з тої пори (сі вірші стояло б надруковати в котрій читанці). Пробуваючи у Відни, я залишився опять на юридичний факультет тамки і слухав предпода-вань Дра Міклосіча. Но п. Вислобоцький не дуже совісно поступив собі зі мною, хотій я майже весь

мій час жертвував єго газеті, писав до неї дуже чимало. Один вірш, написаний мною для Вістника, був причиною нашого непорозуміння, а мою щиру працю оддячив п. В. опісля шкандалю, не основаною на правді статею, котру о мні надруковав в Вістнику. — Будучи в Відні, я забравсь був писати драму історичну Тимко Хмельницький, но вона не укінчена. Тоді перевів я Скрибого Скліянка води на руську мову, і сей перевід єсть в руках Директора театру русь. Бачинського. Перевід незгірший.

Міжтим Стрий мій і добродій справдешний загадав спенсионуватись і оставилі Відень. Не було і мені що довше у Відні робити і я, позбиравши підписи професорські на універзитеті, потверджаючи фреквенцию, вибрал ся ді Львова тим більше, що мене взвивали голоси моїх приятелів тогді на звісний загальний збір „Матицї“.

Вернувшись з Відня, я піддав ся ві Львові випитові першому правничому і зробив єго з добрым усьпіхом. Під зиму тогож року упала у друге „Мета“ і мене спонукано видавати „Русалку“. В „Русалці“ помістив я вірш зовсім добрий по моїй гадці (которий був би на місці в які(й) Читанці), написаний в по-

сліднім чи передпосліднім числі відай під загол. „Воскресна пісня“¹⁾.

З прочих моїх творів надруковано тільки в „Правді“ (за ред. Лукашевича) одну; вона зачинається: „Ой біля хати у саді довбач у грушу стука“, а за Вахнянина 2, одна з них в роковини Шевченкової смерті. друга відай під заголовк. „Собі й не собі“ (всі три стояли би вибору для Читанки якої).

По упадку „Русалки“, до котого причинились інтриги недосъвідчених деяких молодців злой волі, мені так обридла всяка спілка із ними, що відтягнув ся зовсім від публичного життя, а проживши тогді

¹⁾ Заголовок цього вірша „Христос воскресе“. Він поміщений в 12 ч. „Русалки“. Замічу тут, що д. Левицький невірно запримітив на 76 стороні II. т. своєї „Бібліографії“, що видане „Русалки“ „прекратилось“ на 11. ч. Вийшло ще 2. цвітня 12. ч. з таким змістом: Володимирь Шашкевичъ, Христосъ воскресе! Було та загуло. Комедія зъ двохъ дѣй, зъ народнѣго життя. Написавъ Переображенія (Дальшъ буде). П. П. Пяті роковини смерти Тараса Шевченка у Відни. (Уривокъ зъ життя Віденськихъ Русинівъ) (Конецъ). Выписки зъ подорожного альбума школяра. Уложивъ Денисъ зъ надъ Серету (Дальшъ буде). Цыганы. Оповѣданье. (Подля угорскаго). (Дальшъ буде) Вкінці є заява директора тернопільської гімназії в справі складок учеників на голодуючих коломийського округа та „Запросины до передплаты“. М. В.

кілька місяців в крайній нужді у Львові, о якій не снить ся деяким, що чванять ся, буцім то вони жертвують ся для народної справи — я виїхав до моєї Матери до Деревні в Жовк. околі, где вона по смерті моєго діда і найбільшого добродія Теодора Крушинського осіла, купивши собі кільканайцять моргів селянського ґрунту і побудувавши хатину. Там віддав ся я тепер зовсім науці — і по між іншими також правничим студіям. Ще раз вирвано мене із моєї сільської щасливої самотності в пору видавання „Русі“, до котрої я, не знаючи ані її заложителів, ані середків, якими стояла, зразу дописував з „Мостів великих“ (місточка найближшого Деревні) безплатно, опісля прибувши ді Львова, я дописував до „Русі“ за дуже невеличкий гонорар, а по їй упадку і по новій боротьбі о хліб насущний, которого мимо обіцянок високих людей і знаменитих протекцій я не міг добитись, я вернув опять на село, уявсь за цивільний і карний кодекс і готовивсь до 2-го правничого випиту. Саме, коли вибиравсь я ді Львова 1868. р. в осени для зложення цього випиту, я перестудив ся в дорозі до Мостів великих і занедужав тяжко на груди — в наслідок чого прийшло ся близько пів року лежати в

постелі. Сім разом я гадав уже справді попрощати ся зо світом, де більш зазнав нужди і жури, як добра, но і сім разом іще спас мене од смерті своєю штокою великомостенський полковий лікар Вайс— і таким побитом я аж рік пізнійше, себто в Маю 1869. р. зложив 2-ий правничий іспит, а в Червцю вступив на практику до суду. Служив я при суді 9 місяців всьопішно, та безгрішно. Годі та годі діждатись було хоч найменшої платні при незвичайно тяжкій праці, котора не лишала мені ані годинки часу, котрий міг би я посвятити працям літературним. Помагали мені в сей тяжкий час і бідна мати моя, що змога, і стрій мій Григорій Ш. не забував, спасибі йому за те, про мене, но ся поміч була вельми недостаточна, а надія на одержаннє адютум в ількості хоч 300 зол. була всетаки далека. Не було вибору. З болем серця я мусів лишити судову практику, котора вельми мині була сподобалась, і перенести ся до ц. к. фінансової кр. Дирекції, де зложивши присягу від дня 28. Марця 1870 я урядую яко концептовий урядник, побираючи 300 зол. р., в надії при лучших обстановинах опять вернути до Суду.

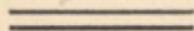
Вбеспечивши собі по тільки трудах хоч невеличкий кусень насушного хліба, я можу тепер опять

подумати про мирну літературну діяльність. Деякі дивні гадки будяться опять. Деякі нові ворушаться в грудех. Тільки ж не ялося на доспільшому віці виступати з невикінченою ділетантською працьою. У мене на гадці єсть поетичне діло, основане на історії, ширшого обєму, которм, дастъ Бог здоровъя, я радъ би повѣтати опять руську публику, та чей тепер удастъся менѣ вдоволити їй краще, якъ за молодечихъ моихъ літ.

Примітка: Просивъ би яувзгляднити ласково підчеркнуті місця, на скільки змога.

При виборі до Читанки може деякихъ з моїхъ віршівъ, коли себъ наступило, я просивъ би ласково позволити менѣ сказати тежъ свое мніннє — коли се не противити метться зasadі, принятій комісійою.

B. Ш.

HIBBY

1-25

4/1159 4/1188

HED

1-25

0
L 100-2

5

HED